

De Vlaamsche Meesters in l'Ermitage.

niet te betwisten valt. De opsteller van het boek heeft onder het gegraveerd portret van den man gelezen, dat deze pater Jezuiet was, iets wat er niet staat en ook niet waar is, en heeft hem daarom het recht tot huwen ontzegd.

Uit den Italiaanschen tijd van Van Dijk bezit de Ermitage geen enkel portret; uit dien van vóór zijn vertrek naar Italië een enkel stuk van groote verdienste en zeker een der beste zijner leerjaren. En staat een nog jonge man, met vrouw en kind op afgebeeld, wien men den naam van Frans Snijders heeft gegeven en die inderdaad gelijk aan den grooten dierschilder. Hij is het echter niet. De groep is zeer kenmerkend voor den trant des meesters in dien tijd; de menschen zien er burgerlijk uit, zonder eenige zucht naar zwierigheid in opschik of houding; vader en moeder hebben de blanke rozige wangen van Vlaamsche menschen, het kind is mollig rood van vleesch, boven hen ziet men de roode gordijn en den blauwen hemel, die Rubens' groote leerling in die dagen van ingenomenheid met natuurlijke en krachtige kleur zoo gaarne als achtergrond aan zijne gezonde menschen gaf.

Een viertal portretten staan als twijfelachtig opgegeven; een paar (Nos. 580 en 581) die vroeger aan Rubens werden toegeschreven, mogen er gerust bijgevoegd worden.

Aan historische tafereelen is het Museum niet rijk: één drietal schetsen waaronder die van de groote Pieta te Antwerpen, waarschijnlijk voor den graveur gemaakt; een heilige Sebastianus met een schreienden engel nevens zich, in zwoelen toon met zacht fluweelig licht en smeltend week koloriet, nog duidelijk den Italiaanschen invloed verradende; een *Christus met den H. Thomas*, steviger van schildering met donkerder schaduwen en meer realistische hoofden, waarschijnlijk nog in Italië geschilderd, wel eenige gelijkenis met den H. Thomas van Rubens vertoonende, maar hem toch niet gedeeltelijk weergevende zooals de Catalogus beweert en eindelijk de *Engelendans*, of de *H. Familie rustende op de vlucht naar Egypte*, bij welken wij wat langer willen stil houden.

Evenals de meeste der godsdienstige stukken

van Van Dijk is dit tusschen 1627 en 1632 geschilderd; de Italiaansche invloed is nog duidelijk merkbaar en wij mogen het gerust met het eerste der beide jaartallen dagteekenen. Het is gekend onder den naam van *Onze Lieve Vrouw met de patrijzen*. De Heilige Maagd zit op een rotsblok tegen den stam van een appelboom. Zij houdt het kindeken Jesus rechtstaande op hare knie; voor haar spelen acht engeltjes een spel, dat onze kinderen nog kennen en dat zij „vliegertje” heeten; de beide kleinen, die aan het hoofd der rei staan, houden de armen opgeheven en onder den aldus gevormden boog slingeren de anderen door; de twee, die eerst aan het einde kwamen, blijven nu staan en vormen op hunne beurt een poort, waar de andere doorloopen. In den achtergrond ziet men een landschap, waarin een zonnebloem en boomen opschieten. St. Joseph zit in peinzende houding achter Maria; aan hare voeten liggen druiven en ander fruit en groeien bloeiende distels en veldbloemen; in de takken van den appelboom ziet men een papegaai, in de lucht vliegen drie patrijzen.

Het onderwerp is niet geheel nieuw, Albani had er meer dan één soortgelijk behandeld. Engelenspelen schilderde deze Italiaan, een oudere tijdgenoot van Van Dijk, herhaaldelijk. In een dezer, welk het Brera-Museum te Milanen bezit, voeren de liefelijke bengels denzelfden dans uit, welken Van Dijk hier schilderde. Meer bepaald werd de Rust op de Vlucht naar Egypte door dezen meester gekozen om zijn bekoorlijke tafereeltjes in te plaatsen. De Louvre bezit er zoo een paar, in welke de kleinen bloemen aan het Christuskind aanbieden; in een ander, te Dresden, vermaken zich de engelen in de boomen of maken muziek op de wolken gezeten, terwijl een hunner den ezel der H. Familie te grazen leidt. In een stuk, dat zich vroeger in de verzameling van den hertog van Orléans bevond, is Maria het kindergoed aan het wasschen en helpen de hemelkinderen haar het te drogen hangen tusschen de takken der boomen. Hetzelfde gevoel spreekt uit al die stukken: de Engelen worden speelkameraden van den kleinen Jesus, stellen zich ten dienste der H. Familie, gaan gemeenzaam met haar om,